

Handläggare
Eija Pohjanen
Telefon: 08-508 10 016

Till
Östermalms stadsdelsförvaltning
2017-09-21

Utbildning, undervisning och ledning - reformvård till stöd för en bättre skola (SOU 2017:51)

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 110-1165/2017

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens svar till remissen och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
2. Omedelbar justering.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Eva Broström
avdelningschef

Sammanfattning

Utredningen har till uppdrag att lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sitt uppdrag.

Utredningen menar att det saknas vägande skäl att skilja på benämningen av ledningen för skolledare i olika skolformer och föreslår att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor. Utredningen menar att det är angeläget att förskolecheferna har den kompetens som krävs för att kunna organisera verksamheten i förskolan på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och föreslår därför att även dessa ska omfattas av ett krav på befattningsutbildning om 7,5 högskolepoäng.

Förvaltningen ser huvudsakligen positivt på förslagen i remissen. De föreslagna revideringarna skapar större organisatorisk likvärdighet mellan skolformerna. Däremot ställer sig förvaltningen frågande till det förslag som utredningen lämnar gällande omfattningen av befattningsutbildning för förskolechefer. Det

pedagogiska ledarskapet är lika viktigt i förskolan som i skolan och därmed behövs en likvärdig rektorsutbildning för alla skolledare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen Förskola och Parklek.

Remissbehandling

Remissen kommer från kommunstyrelsen och remisstiden sträcker sig till den 22 september. Remissinstanserna inom staden är Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby och Östermalms stadsdelsnämnder, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 15 september 2016 att uppdra åt en särskild utredare att lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag och bland annat se över behörighets- och legitimationsreglerna.

Sammanfattning av remissen

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner, U 2016:06, överlämnar sitt delbetänkande *Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola*. Utredningen har till uppdrag att lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sitt uppdrag och bland annat se över behörighets- och legitimationsreglerna.

De senaste decenniernas politiska reformer som berör skolväsendet har varit många och genomgripande. En ny skollag, nya läroplaner och en ny betygsskala är några exempel på centralt beslutade förändringar som på ett mycket konkret sätt påverkat förutsättningarna för skolans och förskolans verksamhet. En ny lärar- och förskollärarytutbildning, krav på legitimation och behörighet, möjlighet till karriärtjänster och lärarlönelyft är exempel på insatser som politiskt prioriterats för att stärka lärares och förskollärares förutsättningar för att bedriva undervisning och för att öka attraktiviteten. Omfattande reformer kräver som regel alltid revideringar för att fungera på bästa sätt. De frågor som rapporteras i delbetänkandet handlar om att vårda genomförda reformer för att de ska ge bättre förutsättningar för skolprofessionerna att utföra sina uppdrag och därigenom stärka kvaliteten i undervisningen liksom attraktiviteten i yrket.

Justeringar av legitimations- och behörighetsreglerna

Sedan 2011 ställs krav på legitimation och behörighet för möjlighet att anställas utan tidsbegränsning samt för att bedriva undervisning och självständigt sätta betyg. De föreslagna ändringarna i delbetänkandet förväntas öka lärares och förskollärares möjlighet att utöka sina behörigheter, utan att därmed eftersätta legitimationsreformens grundprincip, att barn och elever ska ha rätt att undervisas av väl kvalificerade lärare och förskollärare. Grundprincipen i legitimationsreformen, att en behörighetsgivande examen krävs för legitimation ska även fortsatt gälla. När den huvudsakliga strategin för att säkra undervisningens kvalitet, det vill säga att ställa krav på legitimerade och behöriga lärare och förskollärare, i vissa fall inte är möjlig att tillämpa har en utgångspunkt för utredningens arbete varit att lägga förslag som ger förbättrade förutsättningar för att steg för steg förstärka en obehörig lärares kompetens. Denna strategi bedöms av utredningen också kunna ligga till grund för hantering av den generella lärarbristen.

Introduktionsperiod för lärare och förskollärare

Sedan 2011 reglerar skollagen huvudmannens skyldighet vad gäller att låta nya lärare och förskollärare genomföra en introduktionsperiod. Uppföljningar pekar på att långt ifrån alla lärare och förskollärare i praktiken får genomföra en introduktionsperiod av den omfattning och med det innehåll som regelverket föreskriver.

Det råder vissa oklarheter kring skollagens formuleringar om när en introduktionsperiod ska genomföras. Det ska inte råda någon tvekan om huvudmannens ansvar att se till att en nyutexaminerad lärare eller förskollärare får genomföra en introduktionsperiod varför utredningen föreslår att skollagen justeras så att de oklarheter som framkommit klarläggs. Utredningen menar att Skolkommisionens förslag om ett professionsprogram för lärare och skolledare är av stor betydelse och utgör den ram inom vilken en introduktionsperiod lämpligen utformas, både vad gäller innehåll och form. Utredningen ser därmed nya lärare och skolledares introduktion i yrket som en länk i den tänkta kedja av kontinuerlig utveckling i yrket och fortbildning som professionsprogrammet innebär.

Ändrad titel och krav på befattningsutbildning för förskolechefer

Utredningen menar att det saknas vägande skäl att skilja på benämningen av ledningen för skolledare i olika skolformer inom skolväsendet. En gemensam titel från förskola till högskola betonar i stället vikten av varje del i utbildningssystemet. Utredningen

föreslår därför att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor.

Dagens rektorer i skolväsendet omfattas av ett krav på att genomgå en befattningsutbildning om 30 högskolepoäng. Utbildningen syftar till att ge kunskaper om de krav som anges i föreskrifter som gäller inom skolan, förskolan och fritidshemmet, samt att utveckla rektorernas roll som ledare så att verksamhetens kvalitet kan säkerställas. Förskolechefer har också möjlighet att delta i utbildningen men omfattas inte av något krav. Utredningen menar att det är angeläget att förskolecheferna har den kompetens som krävs för att kunna organisera verksamheten i förskolan på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och föreslår därför att även dessa ska omfattas av ett krav på befattningsutbildning.

Även om det finns många likheter i styrningen av de olika skolformerna finns det också vissa olikheter till exempel vad gäller rektors respektive förskolechefs ansvar. Det finns också skillnader i de praktiska förutsättningarna för verksamheterna där de bland förskolorna finns många mycket små enheter med ett begränsat antal barn och anställda. Detta gäller inte minst storleken på verksamheterna. Utredningen skulle som utgångspunkt vilja förslå att även förskolechefer skulle omfattas av det utbildningskrav som dagens rektorer har men ser att det skulle få sådana oönskade konsekvenser, särskilt för många av de små verksamheterna, att det är oskäligt. Utredningen föreslår istället att förskolecheferna ska omfattas av ett krav på att genomföra en befattningsutbildning om 7,5 högskolepoäng.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har tagit del av remissen Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola (SOU 2017:51). Förvaltningen ser huvudsakligen positivt på förslagen i remissen. De föreslagna revideringarna skapar större organisatorisk likvärdighet mellan skolformerna.

Förvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag till att grundprincipen i legitimationsreformen, att en behörighetsgivande examen krävs för legitimation, ska även fortsatt gälla. Förvaltningen stödjer även utredningens förslag att skollagen justeras så att de oklarheter som framkommit om när en introduktionsperiod ska genomföras klarläggs. Förvaltningen instämmer med utredningen i att Skolkommisionens förslag om ett professionsprogram för lärare och skolledare är av stor betydelse och utgör den ram inom vilken

en introduktionsperiod lämpligen utformas, både vad gäller innehåll och form.

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag på att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor. Beteckningen för skolledare i olika skolformer inom skolväsendet bör vara lika. En gemensam titel från förskola till högskola betonar vikten av varje del i utbildningssystemet.

Förvaltningen ser även positivt på förslaget om en obligatorisk befattningsutbildning för förskolechefer. Däremot ställer sig förvaltningen frågande till det förslag som utredningen lämnar gällande omfattningen av denna befattningsutbildning. Att utbildningskravet för förskolechefer ska omfatta enbart 7,5 högskolepoäng mot rektorers 30 högskolepoäng är anmärkningsvärt. Motiveringen att utbildningskravet på 30 högskolepoäng för förskolechefer skulle få oönskade konsekvenser för mindre förskolor/verksamheter är inte hållbar. För att undgå eventuella oönskade konsekvenser borde staten kunna gå in och kompensera för de mindre verksamheterna under en övergångsperiod.

Redan i dagsläget går merparten av förskolecheferna befattningsutbildningen på 30 högskolepoäng då behovet av kompetens att kunna organisera verksamheten på förskolan på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt är stort. Att på detta sätt skilja förskolechefers möjligheter att införskaffa denna kunskap i jämförelse med rektorer är ett steg i fel riktning. Det pedagogiska ledarskapet är lika viktigt i förskolan som i skolan och därmed behövs en likvärdig rektorsutbildning för alla skolledare.

Bilagor

1. Remiss Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola (SOU 2017:51) (dnr 110-1165/2017)
2. Remiss Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola (SOU 2017:51) fullständigt dokument

Bilaga 2 återfinns på <http://insynsverige.se/stockholm-ostermalm>